

הרה"ק בעל הבית אהרן מקארלין ז"ע אף לא יידר גיסא מוטלת עליו חובה גדולה שבמוקם שאין מגע בידיין צריך לבטל "מייט מקומ שידו מגעת ולא פחתות מטעמי עצמות, א שטיק הארץ", זה הרצון וההשתוקקות זאת ועוד "השאר מבטל בלבו", כמו שאמר

ואיכא למייחש לחימוץ, אמונם להכى מודגשה התורה טעה בצדזה "ולא יכול להתמהמה" שלא יכול להתעכב כדי לאפות את העיטה בתנור חמ ולוחט, אלא מכאן, שם האדם עושה כל מה שבידו לעשות או נחשב לו כאילו אפה את המצות עם כל היזורים והחומות, וזה כל גודל בעבודה, שאין הקב"ה דרוש מן האדם להיות מלאך ושור, רק עליו לעשות כפי מה שידו מגעת, ומכאן ואילך יזכה לסייעתא דשמיא, וכמו שזכו ישראל בצתת ממצרים לשמירה מעולה שלא נתחמצ בזקם שנאה בבחמה.

לפיך יעשה רצון קונו בכל כוחו, וכמאמרו של הרה"ק רבנן העניר מאלכסנדר ז"ע, שפריש "מצחה מלחשון מצחה ומיריביה", כי בשעה שני אנשיים מריבים זה עם זה הרי שניהם פועלים בכל כוחם להפיל אחד את חברו, הצד השווה שביהם שאף אחד מהם אינו ישוב ונוח על משמרתו, והכי נמי אסור לאדם לנוח לרעג, רק תמייד יעמוד מזווין עם כל' מלחתמו בידו, והינו שיעשה כל מה שבכוחו לעשות כדי להכות ולהדרוף את שונאיו, ולהיפר ממנהגו של "עשוי" שעולה בגימטריא "שלות", כי דרכו לאלכת בשירות לבו וברוגע, ותמיד אומר שלום עלי נפשי ואינו מתהמת יותר על המדה, ועל האדם להתרחק ממדה זו, רק יעסוק כל הזמן בכל כוחו לעשות רצון קונו, ואז יזכה שה"י גמור בעדו.

וגם המשן עצמוני אינו חפץ לנצח אלא להיות מנוצח כי רק אז הוא מגע על תיקונו עיי' בעבורות ישראלי פרשת ושלוח), ובזה פירושו מייד דכתיב (תהלים קב, ז) "אני שלום וכי אדבר מה למלחה", שהוצר הרע טען ואומר "אני שלום" וברצונו להיות מנוצח יתגבר עליו האדם וממילא ישרור השלום בינויהם, אולם "המה למלחמה" שהאטם טעהו סובור שרצון היצה"ר באמת הוא להכחישו, אך האמת אינו כן, ואחר ישריש האדם ידיעה זו בלבו יהיה לו קל יותר להתגבר על הנסינו.

*⁴ כדי להסביר יותר מאשר זה של הבית אהרן, נראה להסביר מעשה שהיה אצל הרה"ק רבינו מבעליא ז"ע, שפעם דקדק בלשון המשנה בפסחים (ב) "אור לאربעה עשר בודקין את החמצ לאור הנור", ולכארה אינו מובן מייד דקארו "בודקין את החמצ" והלא בודקין את הבית מן החמצ שבו, וטפי הוי ליה למייר "בודקין את הבית", ונשאר בקורסיא, בין השומעים היה גם בנו הרה"ק רבינו ישריך דוב מבעליא ז"ע, פעם בעית ישיבתו עם חסידים ואנשי מעשה חז"ר על קושית אבוי, ופתח לישיב את הקושיא במשל, لما הדבר דומו, לשני סוחרים שנשנו ליריד למוכר סחרותם, והצליח ה' דרכם שבעמן קצר מכורו את הכל וובשמה הכנינו את צעדיהם לחזור לביהם מוקדים יותר ממה שחשבו תחילה, כיון שכן החליטו לחזור גגלי כדי לחסוך את דמי שכירת העגללה, וכן המחייבת למשעה יצאו לדרכם בשמה, לאחר כמה שעות התעיפוי מרוב הליכה והחליטו לתת תנומה לעפעריהם ומנוחה לעצמותיהם, מיד נתעוררה אצלם השאלה אילן היליכה והחליטו את צורו כספם, והביטו כה והסתכלו אנה ואנה ויראו כי אין איש כי אם עד שר פרות רעות באפר, ובלב בטוח נשכבו על הדשה, ואת תרמילים תלו על אחד העצים. אך סוחרים אלו לא יידעו ולא הבינו שפנות אין רעות לבן בשדה מרעה, ובוחאי יש רועה המהיא את עדרו והוא ראה הילן תליל את תרמילים, ואכן כאשר ראה הלה שנפל עליהם תרדמת ניש אל התeruleיל ופשפש אם יש שם כסף, ומה ובה הוויה שמהנתו כאשר מצא של הכלים

שהדברים אמרוים על הימים שלפני חג הפסח, שכל יהודי עוסק וטרוד לבודק את החמצ זה היצח"ר, ואם הוא מוחפש אחר הרע כדי לעוקרו ולפלוטו כ"ש שאינו בולע איסור חדש, נמצא שבבואה לחג המצות הר' הו נקי מכל שמן עבירה ועון, ואם אמרו בחג הסוכות (תנחומה פרשת אמרור פרק כב) "ראשון לחשבון עוננות" כיוון דטרודים במצות, כ"ש בחג הפסח שעוסקים בבעיר החמצ עצמו.

*⁵ ועל זמנים אלו המליך הרה"ק בעל החידושי הר"ם מגור ז"ע מה חסרון י"ד סימן ע' "איידי דטורידי למיפלט לא שדי מגעת, וכמו דקימא לאן (פסחים ח) חור שני שני בתים "זה בודק עד מקום שידי שבלו", ובפטשות הכוונה, שבעת הגעלת כלים שבלו עטם איסוס, לא אמרין שocalypse וחוזרים ובולעים טעם האיסור שנפלט לתוך איقا למשמע מהלכתא דא, חדא שאין טרודים לפולוט אין בידם גם לבולע באותה השעה, אך בדרכו העבודה אמר הר"ם, בודק רק עד כמה שידי מגעתותו לאכ"ב.

כא. ידועים דברי הרה"ק בעל החידושי הר"ם, מגור ז"ע לפרש דברי רשי"י אלו שכותב "אין צו" אלא לשון זrho, מיד לדורות, אמר רבינו שמעו, ביחס צrisk הכתוב לוין במקומות שיש בו חסרון כסיס, שלכלابر ברא הקב"ה עפערם לשמר עליהם מן החטא, השפתיים הם כחומה בצורה בלשון, לעיניים ברא הקב"ה עפערם לשמר עליהם מן החטא, השפתיים הם כחומה בצורה בלשון, ולאחר גבראה האליה שיכל האדם לכוף אותה בתוך האzon כדי שלא יבא האדם לשמעו זבוחים אסורים (מבואר בכתובות ה), אך במחשבה ליכא כסיס, כי הרהור האדם משוטטים אינה ואינה מבלי יכולת להן עליהם לשמר, לפיך בקרבן עליה הבא לכפר על הרהור הלב החוץ הכתוב להזיר את האדם להשיג ביותר במקומות ואיכא "חסרון כסיס", היינו שאין שם כס שמייה שלא יכשל בהרהור אסורים.

אמנם, הגם כס גשמי למחשבה, כבר אמרו צדיקים, שהעצה היועצה להינצל ממחשבות רעות וחזרות היא על ידי מזות השמחה, כי 'בשמחה' אותיות 'מחשבה', ומהذا זו מגרשת את הרע והכלול מחשבותו של אדם, והיא מחותבת היום להיות בשמחה, וכמו שאמרו (תעניית לט) "משנכנס אודר מרבין בשמחה" ופירש רשי"י "משנכנס אודר - ימי נסים הוי לישראל - פורים ופסח", נמצא שצורך להמשיך את השמחה מחודש אודר ועד אחר חג הפסח, וזה גם עצה טוביה לבוא לידי התחדשות, כי השמחה בחלקו אינו מתייחס לעולם, וכל לו יותר להתחדש תמיד.

*⁶ כב. והכי מתאמור ממשמו של הרה"ק רבינו אלימלך מליליננסק ז"ע, דהנה ביציאת בני ישראל ממצרים כתוב (שמות ב, לט) "ויאפו את הבזק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמצ, כי גרשו ממצרים, ולא יכולו להתמהמה", היינו שנאה הבזק בחמה, ולכן הלא במצות מזוהים נהגים ישראל עם קדוש להחמיר בחומרות על גבי חומרות למהר אפיקין כדי שחלילה לא יבואו לשום חשש רחוק של חמץ, והכא נאה הבזק על ידי החמה שאינה ממהורת לאפות.

טוהן! [כלומר, שאין התוצאה העיקרי אלא המעשה] וכיון שיתרו השתדל בכל כוחו לבטל את הגזירה על כן קיבל שכיר מושלים על פועלתו אע"פ שלא הוועיל מאומה, ואילו איבר שמנע ולא עשה כלום להה ונענש.

• הבדיקה מתור שמחה ולא מתור כעס •

שמחה גדולה ויתירה. ונוראות הובא ממשימה דהרה"ק רבוי לוי יצחק מאיריטשוב זי"ע, שעיל ידי ההכנות לחג הפסח יש ביד האדם להשיג מדריגת רוח הקודש, אך מدت הкусם מונעת ממנו מעלה נשגבנו זו.

בדרכו ורמז הגיד הרה"ק רבוי אשר מסטאלין ז"ע בפסקוק (שםות ל', י"ז) "אליהי מסכה לא תעשה לך", וספיר ליה (פסקוק ח') "את חג המצות תשמר", כי מילתא דשיכחה לבוא לידיicus כעס בתקופת חג הפסח, לכן בימים אלו ציריך להיזהר ביוטר שלא לעשות "אליהי מסכה" זה הкусם, וכמו שאמרו חז"ל (שבת קה:) שהכוועס הוא כעבוד ע"ז, אלא בגיןותה וrogenע ומתור שמחה של מצוה יקרה את ביתו מכל פירור של חמץ". כמה יש להתרחק מן

מיهو הגם שוחבת האדם לבדוק בחורין ובסתוקין בחיפוש מחיפוש שלא ישאר ברשותו שום פירור חמץ, צריך להשגיח וליזהר מaad שככל עבדות הקודש הזה תאה נעשית מתור שמחה וחודה ולא תלילה מתור כעס ועצב, רק ישיש וישמה בזכות גודלה זו שנפללה בחילקו לעשות נחת רוח לבוא יתב"ש ולבער את הרע מקרבו. והכי מתאריא משימה דהרה"ק רבוי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע, דכל המצוות יכול אין ראוי להרבות בחומרות יותר מדי, אולם בהלכות פסח כדי להחמיר, וכל חומרא וחומרא הן כתכשיטים לכללה, לפיקר דבר פשוט הוא שצעריך לעשותן בשמחה וברוגע ולא מונך עצובן וכעס חלילה, דמייא דקישוט הכללה הנעה מותך

cad. ספר הרה"ק רבוי מרדכי חיים מסלונים זי"ע מעשה שישפר ה'אור החמים' הקדוש זי"ע, שפעם איקלע לאיזו עיר, והמרא דටאריה היה איש קדוש מאד ולכן כאשר הארי בסעודה שלישית ירד שר של יהנים וביקש לזרו שיסים את סעודתו ויכול כבר להבער את אש הגיגנים [שהרי ידוע (תוספות יצחא לא: ד"ה כי) שאין אש של גיהנם שולטת בשבת, ובעת השחציק הדור מבידיל בין שבת לחול אוחו השר להבער את בית המקדש בגיהנם, ועי' בספר מטעמים' (אות קסג) שכן אמריים בניגונים בסעודה שלישית "מפני שהנשות חזרות לגיהנם, וכל עוד שממשיכין את הניגון אינם חזרוני"]. אך המרא דටאריה לא התיחס אליו, והמשיך בניחותא לשר זמרות ותשבחות ולדרוש דברי אלקים חיים מענינו של יום, אמן השר של גיהנם לא עזב אותו لنפשו, והמשיך להפצר בו שוב ושוב שיבידיל על הкусם ויתן לו לעשות מלאכתו, עד שmorphו הפטורי עגר בו המרא דටאריה "מה החפוץ, להיכן הנך מההר כל כך...", אך בתוך כד' דבר הורה שיביאו לו מים אחרונים והבדיל בתפלה ועל הкусם, והסביר בצייר, כי הואר רצה להמשיך בסעודה שלישית כדי לגנים קורת רוח לרשעים שלא יתיסרו באש גיהנם, אך כיון שבגערתו

* ביסוד זה הסביר הרה"ק רבוי ישכר דוב מבעלוא זי"ע, הטעם שמברכים "על ביעור חמץ" בעת בדיקת חמץ ולא בעת שיפתון, כי מי יאמר זכיתי לבי ושחצליה לבער את חמץ אשר בקרבו, אולם כדי כל אחד לגשת אל הקודש ולבדוק את החמצ, להזכיר ביציאתו למלחמת מצוה נגד היצר הרע ולקיים בזה את חובתו בשלימות, ואי אפשר להיפטר מדבר זה, כי לכל אחד הכל יכול לצאת למלחמה, ולכן אין מברcin על השיפפה, כי אין הקב"ה מסתכל על התוצאה אלא על דברי יתרו, אלא הקשייב ברישותו בקול

מלא מעות, מיד فهو עלי יצרו ונטל את כל הכספי לעצמו, ותחת הכספי מילא את התרמייל בಗלים של הפרות כדי שלא יריגשו בכך הסוחרים, ולא יחשדו שימושו של יהו בככספם, וכן תחבולתו הצילהה וכאשר התעוררו הסוחרים משמוו בראותם את תרמיילים תלוי על העץ והמשיכו בדרכם בשמהה, אולם כאשר פתחו את התרמייל החשו עיניהם בראותם את הגללים במקומו הכספי, והביטו זה על זה בתדהמה ותמהו "איך יתכן שהפרות הגיעו בראש האילן ונטלו את צורו הכספי ומילאו אותו גלים...". ובשלכותם הפתיריו שאין מה לעשות שהרי את הפרות אי אפשר לתבעו בדיון תורה... ובכך סיים מהר"ד את דבריו, וכך בקשר מהר"י פורץ בצחוק על טפשותם של הסוחרים, ולא הבינו כלל מה בין עובדא זו לבין מחותי מהר"י מבעלוא זי"ע.

בכל אותו זמן עמד בנו הרה"ק רבוי אהרון מבעלוא זי"ע מן הצד והקשיב בכבוד ראש לדברי אבי, ובתום דבריו התחילה כל גוףו לדרום מרוב פחד, ולשאלת החסידים הסביר באימה, שדברים ענוקים וטמורים גנו אבוי בהאי עובדא, דנהנה הסוחרים נשאו בקושיא מחותם טפשותם, ואם היה להם קצת שלב בקדודם היו עושם מן הקשיות תירוצים, שהרי לא יתכן שהפרות יعلו על העץ ליטול צורו כסף, ואם כן היו צריכים להסביר שהיא שם רועה שגול מהם את כספם, והכי נמי יוזד בשור ודם לעיה"ז עם תרמייל זה הלב ועליו למלאותו באבנים טובות ומוגליות על ידי קיום התורה ומצוות, אולם לעיתים נדרם האדם על משמרתו דומיא דהסוחרים נתנונו תנומה לעפupyם, ובשעה זו מරוקן היצה"ר את לב האדם מכל הרוכש שצבר בתרמיילו, ומכניס תחמס גלים אלו חלאת עונות ותאות רעות רח"ל, אמן בהגיון זמינים טובים מתעורר האדם משנתונו ובודק את לבו, והוא נדחים למצוא שם "галלים", אך במקומות לבחון MAIN מקרים של הגללים כדי להוציאם ולהחזיר לעצמו את רכשו הרוי הוא מתיאש ממשלים עם מצבו השפל, אולם המשיכיל מבין שהקשיות הן עצמן התירוצים, ויסיק שהיצר הרע הוא המכשיל את האדם בעת תרדמתו, כאמור החכם ב'חובות הלבבות' (שער יהוד המשעה רך ח) "אתה ישן והוא ער לך", והוא אשר גול ממנה את כל אוצרותיו, יימחר לדודך אחריו ויתבע ממנה את רכשו ויימוד על המשמר מכאן ולהבא שלא ירדם שנית, וכן בזמנים טובים של אור לאברהעה עשר "בודקן את חמץ" ולא רק את הבית, דהיינו להגע אל שורש הדברים מהיכן המקור והשורש של חמץ, ולהחויר את האבידה היקרה זו והנשמה הטהורה של כל יהוי, וזהו בודקים "עד מקום שידיו מגעת, והשאר מבטו בלבו", עם רצון חזק ואmittiy והשתוקקות לבורא כל עולמים.